

Ayn RAND

Ayn RAND, născută Alisa Zinovievna Rosenbaum (1905-1982), scriitoare și filozoafă americană. S-a născut în Rusia, iar în 1926 a emigrat în SUA. După ce primele ei două romane, *We the Living* (*Noi, cei vii*, 1936) și *Anthem* (*Imn*, 1938, apărut la Editura Cartier în 2016), au fost întâmpinate, inițial, cu răceală în SUA, următorul, *The Fountainhead* (*Izvorul*, 1943), i-a adus succesul, ca, în cele din urmă, *Atlas Shrugged* (*Revolta lui Atlas*, apărut la Editura Cartier în anii 2014-2016), cel de-al patrulea ei roman, publicat în 1957, să devină un bestseller mondial (a doua carte, ca influență, după *Biblie*, în opinia cititorilor americani). Atât în scrierile de ficțiune, cât și, mai târziu, în lucrările sale filosofice, a promovat ideile obiectivismului, curent filosofic inițiat chiar de ea.

Traducătorul, Radu SĂNDULESCU, este redactor de carte și colaborator la diverse publicații cu profil literar.

Traduceri (din engleză): Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*, Editura Albatros, 1991 (împreună cu Sanda Aronescu), Eric Hobsbawm, *Era Revoluției 1978-1948*, Editura Cartier, 2000, Ayn Rand, *Revolta lui Atlas III*, Editura Cartier, 2016, Eric Hobsbawm, *Globalizare, democrație și terorism*, Editura Cartier, 2016, Eric Hobsbawm, *Despre istorie*, Editura Cartier, 2017, Martyn Rady, *Țării, Rusia, Polonia și Ucraina*, Editura All, 2002, Arthur C. Clarke, *2061: A treia odisee*, Editura Nemira, 2013, ș.a.; (din franceză) Fabre d'Olivet, *Geneza după Moise*, Editura Antet, 1996.

„Ayn Rand este o scriitoare de mare forță. Are o minte subtilă și ingenioasă și capacitatea de a scrie strălucit, frumos, amar... Acesta este singurul roman de idei scris de o femeie din America pe care mi-l pot aminti.”

Lorine PRUETTE, *The New York Times*

CARTIER POPULAR

Ayn RAND

Izvorul

Roman

Volumul II

Traducere din engleză de Radu Săndulescu

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: (021) 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Librăria online, shop.cartier.md. Tel.: 068 555 579.

E-mail: vanzari@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210 80 51

Taxele poștale sunt suportate de editură.

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Ayn Rand

THE FOUNTAINHEAD

A Signet Book, 1996

Ayn Rand

IZVORUL

Ediția I, ianuarie 2018

Copyright © Ayn Rand, 1968

Copyright © renewed 1971 by Ayn Rand

© 2018, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Rand, Ayn.

Izvorul/ Ayn Rand; trad. din engl. de Radu Săndulescu. – Chișinău: Cartier, 2018

(Combinatul Poligrafic) (Colecția „Cartier popular”/ coord. de Gheorghe Erizanu,

ISBN 978-9975-79-891-4) – ISBN 978-9975-86-243-1.

Vol 2. – 2018. – 460 p. – 1000 ex. – ISBN 978-9975-86-245-5.

821.111(73)-31

R 24

PARTEA A TREIA

Gail Wynand

1.

Gail Wynand își puse pistolul la tâmplă.

Simți apăsarea cercului de metal pe pielea sa – și nimic altceva. Ar fi putut ține o țevă de plumb sau o bijuterie; era doar un mic cerculeț fără semnificație. „O să mor”, spuse cu voce tare și căscă.

Nu simțea nici ușurare, nici disperare, nici frică. Momentul sfârșitului său nu îi va conferi nici măcar demnitatea seriozității. Era un moment anonim; cu câteva minute în urmă, ținuse în aceeași mână o periută de dinți; acum ținea un pistol, cu aceeași neglijență indiferență.

Nu așa se moare, își spuse. Trebuie să simți o mare bucurie sau o sănătoasă groază. Trebuie să dai onorul propriului tău sfârșit. Dacă simt un spasm de groază, apăs pe trăgaci. Nu simți nimic.

Dădu din umeri și lăsă jos pistolul. Bătu de câteva ori cu el în palma mâinii stângi. Lumea vorbește întotdeauna de o moarte neagră sau de o moarte roșie, își spuse; a ta, Gail Wynand, va fi o moarte cenușie. De ce oare n-a mai spus nimeni până acum că asta constituie oroarea fundamentală? Fără țipete, implorări sau convulsii. Nu indiferența unui gol curat, dezinfectat de focul vreunui dezastru uriaș. Dar chestia asta – o oroare murdară, care nu e în stare nici măcar să înspăimânte. N-o poți face în felul acesta, își spuse, zâmbind rece; ar fi de un enorm prost-gust.

Se duse către peretele dormitorului său. Reședința lui era construită deasupra etajului 75 al unui hotel rezidențial pe care îl deținea, în centrul Manhattanului; sub el putea vedea întreg orașul. Dormitorul era o colivie de sticlă pe acoperișul reședinței, pereții și tavanul fiind făcuți din straturi enorme de sticlă. Existau perdele din velur de un albastru prăfos, care puteau fi trase de-a lungul pereților și închideau camera atunci când dorea; nu era nimic care să acopere tavanul. Întins în pat, putea studia stelele de deasupra capului sau vedea sclipirile fulgerului, ori privi ploaia care se izbea în apariții furioase, strălucitoare în aerul de deasupra sa, pe fundalul nevăzutei protecții. Îi plăcea să stingă luminile și să dea la o parte toate perdelele atunci când era în pat cu o femeie.

— Ne împerechem în văzul a șase milioane de oameni, obișnuia el să-i spună.

Acum era singur. Perdelele erau date la o parte. Privea orașul. Era târziu, iar abundența de lumini de sub el începea să descrească. Își spuse că nu-l deranja faptul că va trebui să privească orașul încă mulți alți ani de-acum înainte și nu-l deranja dacă nu-l va mai vedea niciodată.

Se sprijini de perete și simți sticla rece prin mătasea subțire, închisă la culoare a pijamalei lui. Pe buzunarul de la piept era brodată cu alb o monogramă, reproducă după scrisul lui de mână, exact așa cum semna cu inițialele lui cu o singură mișcare imperială.

Lumea spunea că cea mai mare înșelăciune a lui Gail Wynand, printre multe altele, era felul în care arăta. Părea a fi produsul final decadent, ultrafinisat al unei lungi ascendențe de educație deosebită, iar toată lumea știa că el provenea din mahalale. Era înalt, prea subțire pentru frumusețe fizică, ca și cum toată carnea și toți mușchii lui fuseseră duși în altă parte. Nu avea nevoie să stea drept spre a transmite o impresie de duritate. Asemenea unei bucați de oțel scump, el se îndoaia, se turtea și îi făcea pe oameni

conștienți, nu de atitudinea sa, ci de resortul feroce care îl putea întinde în orice moment. Această sugestie îi era suficientă; rareori stătea complet drept; se tolănea. Sub orice haine purta, avea un aer de desăvârșită eleganță.

Chipul lui nu aparținea civilizației moderne, ci Romei antice; chipul unui veșnic patrician. Părul lui, înspicat cu fire albe, era dat în mod lin spre spate de pe o frunte înaltă. Pielea sa era întinsă de oasele ascuțite ale feței sale; avea gura lungă și fină; ochii lui, sub sprâncene înclinate, erau de un albastru spălăcit și fotografiau ca două ovale albe, sardonice. Un artist îi propusese să îi fie model pentru un tablou cu Mefistofel; Wynand râsese, refuzând, iar artistul privi cu tristețe, pentru că râsul îi făcea chipul perfect pentru scopul său.

Se lipi neglijent de peretele de sticlă al dormitorului său, cu pistolul în mână. Azi, își spuse; ce era azi? S-a întâmplat ceva care să mă ajute acum și să dea semnificație acestui moment?

Ziua de azi fusese asemenea multor alte zile din urmă, ale căror trăsături particulare erau greu de recunoscut. Avea 51 de ani, și era mijlocul lunii octombrie a anului 1932; era sigur doar de asta; restul implica un efort de memorie.

Se sculase și se îmbrăcase la ora șase în dimineața aceasta; nu dormise niciodată mai mult de patru ore în întreaga sa viață de adult. Coborâse în sufragerie, unde i se servi micul dejun. Reședința sa, o structură de mici dimensiuni, se afla la marginea unui acoperiș de mari dimensiuni transformat în grădină. Camerele constituiau o realizare artistică de excepție; simplitatea și frumusețea lor nu ar fi produs exclamații admirative dacă această casă ar fi aparținut altcuiva; dar lumea devenea mută atunci când se gândea că aceasta era casa editorului ziarului *Banner* de New York, cel mai trivial ziar din țară.

După micul dejun se duse în biroul său. Pe masa lui se găsea un vraf cu toate ziarele importante, cărți și reviste primite în dimineața aceea din întreaga țară. Lucra singuratic la biroul lui

vreme de trei ore, citind și făcând scurte adnotări cu un creion albastru cu mină groasă pe paginile tipărite. Adnotările semănau cu stenografia unui spion; nu le putea descifra nimeni, cu excepția secretarei uscate, de vârstă mijlocie, care intra în biroul lui Wynand atunci când acesta ieșea. Nu îi auzise glasul în cinci ani de zile, dar între ei nu era nevoie de comunicare. Atunci când el se întorcea seara la biroul lui, secretara și vraful dispăruseră; pe masă el găsea pagini frumos tipărite care conțineau lucrurile pe care el dorise să le consemneze în urma activității lui de dimineață.

La ora zece sosea la Clădirea Banner, o structură simplă, murdară, situată într-un cartier fără distincție din sudul Manhattanului. În timp se pășea pe holurile strâmte ale clădirii, angajații cu care se întâlnea îi urau „bună dimineața”. Salutul era corect, iar el răspundea curtenitor; dar trecerea sa avea efectul unei raze a morții care oprea motorul organismelor vii.

Printre multele reguli dure impuse salariaților tuturor întreprinderilor Wynand, cea mai dură era cea care solicita ca nimeni să nu să întrerupă din muncă dacă dl Wynand intra în încăpere sau dacă observa intrarea lui.

În această dimineață, în biroul lui de la firmă, el parcurse șpalturile editorialelor din ediția de duminică a lui *Banner*. Tăie cu linii albastre spațiile pe care le dorea eliminate. Nu semnă cu inițialele lui; toată lumea știa că doar Gail Wynand putea face acel gen de tăieturi albastre, linii ce păreau a-i smulge din existență pe autorii din exemplarul de ziar.

Termină șpalturile, apoi ceru să i se facă legătura cu editorul de la Wynand *Herald*, în Springville, Kansas. Atunci când telefona în provinciile sale, numele lui Wynand nu era niciodată anunțat victimei. El avea pretenția ca glasul lui să fie cunoscut de către fiecare cetățean important al imperiului său.

— Bună dimineață, Cummings, rosti el atunci când editorul răspunse.

— Dumnezeu! icni editorul. Nu cumva sunteți...

— Sunt, zise Wynand. Ascultă, Cummings. Dacă mai văd încă o dată o tâmpenie ca balivernele de ieri despre Ultimul Trandafir al Verii, te poți duce înapoi la liceul *Bugle*.

— Da, dle Wynand.

Wynand închise. Ceru să i se facă legătura cu un eminent senator din Washington.

— Bună dimineața, domnule senator, spuse el atunci când acesta veni la aparat după vreo două minute. E foarte amabil din partea dumneavoastră că ați răspuns acestui apel. Apreciez acest lucru. Nu vreau să vă răpesc din timp. Dar am considerat că vă datorez expresia celei mai adânci recunoștințe. V-am sunat spre a vă mulțumi pentru efortul dumneavoastră în aprobarea Legii Hayes-Langston.

— Dar... dle Wynand! – vocea senatorului părea agitată. E foarte amabil din partea dumneavoastră, dar... Legea nu a fost aprobată.

— Oh, așa este. E greșeala mea. Va fi aprobată mâine.

La ora 11.30 în dimineața aceea fusese programată o întrunire a consiliului directorilor Wynand Enterprises, Inc. Acestea erau compuse din 22 de ziare, șapte reviste, trei agenții de știri și două jurnale de actualități. Wynand deținea 75% din acțiuni. Directorii nu erau siguri de funcțiile sau scopul lor. Wynand dăduse instrucțiuni ca întrunirile consiliului să înceapă întotdeauna la timp, indiferent dacă el era prezent sau nu. Astăzi pătrunse în camera de consiliu la 12.25. Un distins domn în vârstă ținea un discurs. Directorilor nu li se permitea să se oprească sau să remarcă prezența lui Wynand. Acesta se îndreptă către scaunul gol aflat în capul lungii mese de mahon și se așeză. Nimeni nu se întoarse către el; era ca și cum scaunul ar fi fost ocupat de o fantomă a cărei existență nu îndrăzneau s-o admită. Ascultă în tăcere timp de 15 minute. Se ridică în picioare la jumătatea unei propoziții și părăsi încăperea așa cum intrase.

În biroul său de la firmă, pe o masă amplă erau întinse hărțile Stoneridge, noua sa afacere imobiliară, și petrecu jumătate de oră discutând despre ea cu doi dintre agenții lui. Cumpărase o întinsă suprafață de teren pe Long Island, care urma să fie transformată în Stoneridge Development, o nouă comunitate de proprietari de mici căsuțe, în care fiecare bordură, stradă și casă urmau să fie construite de către Gail Wynand. Puținele persoane care erau la curent cu activitățile sale imobiliare îi spusese că era nebun. Era un an în care nimeni nu se gândea să construiască. Dar Gail Wynand își făcuse averea pe baza unor decizii pe care lumea le socotea nebunești.

Nu fusese ales arhitectul care să proiecteze Stoneridge. Știrea despre proiect fusese picurată în lihnita profesiune. Timp de săptămâni Wynand refuzase să citească scrisori sau să răspundă la apelurile telefonice ale celor mai buni arhitecți din țară și ale prietenilor lor. Refuză încă o dată, atunci când, la sfârșitul conferinței sale, secretara îl informă că dl Ralston Holcombe solicita la modul cel mai urgent două minute din timpul său la telefon.

Când pleacă agenții, Wynand apăsă un buton de pe biroul lui, chemându-l pe Alvah Scarret. Acesta intră înăuntru, zâmbind fericit. Răspundea întotdeauna la acea sonerie cu nerăbdarea flatată a unui comisionar.

— Alvah, ce naiba e *Gallant Gallstone*?¹

Scarret râse:

— Oh, asta? E titlul unui roman. De Lois Cook.

— Ce fel de roman?

— Oh, doar o grămadă de tâmpenii. Se vrea un fel de poem în proză. Este vorba de o piatră de la vezica biliară care se consideră că este o entitate independentă, un fel de individualist sălbatic al vezicii biliare, dacă înțelegi ce vreau să spun, apoi

¹ „Piatra galantă de la vezica biliară” (n. tr.).

omul ia o doză mare de ulei de castor – e o descriere plastică a consecințelor –, nu sunt sigur dacă e corect din punct de vedere medical, dar oricum ăsta e sfârșitul lui *Gallant Gallstone*. Ar vrea să dovedească faptul că nu există voință liberă.

— Câte exemplare s-au vândut?

— Nu știu. Nu foarte multe, cred. Doar în rândurile intelighenției. Dar aud că și-au mai revenit cumva, în ultima vreme și...

— Tocmai. Ce se întâmplă aici, Alvah?

— Cum? Oh, te referi la faptul că ai văzut câteva menționări care...

— Mă refer la faptul că le-am văzut în *Banner* în ultimele săptămâni. A fost făcută isteț, dacă mie mi-a trebuit atât de mult timp ca să descopăr că nu e întâmplător.

— Ce vrei să spui?

— Ce crezi că vreau să spun? De ce ar trebui acel titlu să apară în mod continuu, în cele mai nepotrivite locuri? Într-o zi e o relatare a poliției despre execuția unui criminal care „a murit curajos precum Gallant Gallstone”. După două zile e pe pagina șaisprezece, într-o poveste captivantă din Albany. „Senatorul Hazleton socotește că este o entitate independentă, dar s-ar putea dovedi că el nu e altceva decât un Gallant Gallstone”. Apoi e la necrologuri. Ieri era pe pagina de femei. Astăzi e la benzi desenate. Snoopy îi spune bogatului lui proprietar Gallant Gallstone.

Scarret chicoti pașnic:

— Da, ce tâmpenie!

— Am crezut că e o tâmpenie. La început. Acum nu mai cred.

— Dar, ce naiba, Gail! Nu se pune problema că ar fi o ediție importantă, iar scriitorii noștri i-au făcut publicitate. Ci cei de duzină, cei care primesc patruzeci de dolari pe săptămână.

— Asta-I buba. Una dintre ele. Cealaltă e că volumul nu e un bestseller. Dacă ar fi fost, aș putea înțelege că titlul le vine în minte automat. Dar nu e. Prin urmare, cineva ajută menționarea. Din ce motiv?

— Ei, hai, Gail! De ce și-ar bate cineva capul? Și ce ne pasă nouă? Dacă ar fi o problemă politică... Dar, la naiba, cine poate obține ceva gologani din publicitate făcută în mod deliberat sau în mod nedeliberat?

— Te-a consultat cineva în legătură cu această publicitate?

— Nu. Îți spun, nu e nimeni în spatele acestei chestii. E pur și simplu spontană. Mai multe persoane care au considerat că e o găselniță amuzantă.

— Cine a fost prima persoană de la care ai auzit de asta?

— Nu știu... Stai să văd... Era... da, cred că a fost Ellsworth Toohey.

— Fă să înceteze. Spune-i domnului Toohey.

— Bine, dacă zici tu așa. Dar nu e nimic, în realitate. Doar mai multe persoane care se amuză.

— Nu-mi place să existe cineva care să se amuze în ziarul meu.

— Da, Gail.

La ora două Wynand sosi, ca oaspete de onoare, la un prânz dat de o Convenție Națională a Cluburilor de Femei. Șezu la dreapta președintei într-o sală de banchete plină de ecou, încărcată de mirosurile corsajelor – gardenia și pere dulci – și ale puilor prăjiți. După prânz, Wynand vorbi. Convenția sprijinea cariere pentru femei căsătorite; ziarele lui Wynand luptaseră mulți ani de zile împotriva angajării femeilor căsătorite. Wynand vorbi vreme de douăzeci de minute și nu spuse absolut nimic; dar lăsa impresia că sprijinea toate sentimentele exprimate la întrunire. Nimeni nu fusese în stare să explice efectul lui Gail Wynand asupra unui public, îndeosebi un public format din femei. El nu făcea nimic spectaculos; vocea lui era joasă, metalică, înclinată spre a părea monotonă; era prea corect, într-o manieră care constituia o deliberată satiră la adresa corectitudinii. Și totuși își cucerea toți ascultătorii. Lumea spunea că e vorba de virilitatea lui subtilă, enormă; ea făcea ca glasul curtenitor care vorbea despre școală, cămin și familie să pară ca și cum ar fi făcut dragoste cu fiecare babă ce se afla de față.

Întorcându-se la biroul lui de la firmă, Wynand se opri la departamentul de știri locale. Stând în picioare la un pupitru înalt, cu un creion albastru gros în mână, el scrisese pe o bucată mare de coală tipografică, cu litere mari de doi centimetri, un editorial strălucitor, nemilos, denunțându-i pe toți susținătorii carierelor pentru femei. Literele GW de la sfârșit ieșeau în evidență precum izbucnirea unei flăcări albastre. Nu citi articolul – nu avea niciodată nevoie de așa ceva –, ci îl aruncă pe biroul editorului-șef și părăsi încăperea. După-amiaza târziu, când Wynand se pregătea să-și părăsească biroul, secretara sa îl anunță că Ellsworth Toohey solicita privilegiul de a-l vedea.

— Să intre, spuse Wynand.

Toohey intră, cu un precaut semizâmbet pe chip, un zâmbet care își bătea joc de sine și de șeful său, dar cu un delicat simț al echilibrului, 60% din batjocură fiind îndreptate către sine. Știa că Wynand nu voia să-l vadă, iar faptul că era primit nu era în favoarea lui.

Wynand stătea în spatele mesei lui, cu chipul inexpressiv la modul politicos. Două ridicături diagonale ieșeau ușor în evidență pe fruntea lui, paralele cu sprâncenele lui oblice. Era o caracteristică deconcertantă pe care chipul lui o vădea câteodată; conferea efectul unei duble expuneri, o prevestitoare accentuare.

— Stați jos, dle Toohey. Cu ce vă pot fi de folos?

— Oh, sunt mult mai obraznic decât atât, dle Wynand, rosti Toohey vesel. Nu am venit să vă cer ceva, ci să vă ofer.

— În ce domeniu?

— Stoneridge.

Liniile diagonale deveniră mai proeminente pe fruntea lui Wynand.

— Ce utilitate poate avea pentru Stoneridge un autor de rubrică de ziar?

— Un autor de rubrică de ziar – niciuna, dle Wynand. Dar un expert în arhitectură...

Toohey își lăasă vocea să se transforme încet într-un batjocoritor semn de întrebare.

Dacă ochii lui Toohey nu ar fi fost fixați, cu insolență, asupra ochilor lui Wynand, i s-ar fi cerut să părăsească pe dată biroul. Dar căutătura îi spunea lui Wynand că Toohey știa în ce măsură fusese el bătut la cap de oameni care îi recomandau arhitecți și cu câtă greutate încercase să îi evite; și că Toohey îl păcălise, obținând această întrevedere pentru un scop pe care Wynand nu îl anticipase. Impertinența acestui gest îl amuză pe Wynand, așa după cum Toohey știuse că se va întâmpla.

— În regulă, dle Toohey. Pe cine susțineți?

— Pe Peter Keating.

— Și?

— Pardon?

— Păi, convingeți-mă.

Toohey se opri, apoi dădu din umeri și plonjă:

— Înțelegeți, bănuiesc, că nu am nicio legătură cu dl Keating. Acționez doar în calitate de prieten al lui – și al dumneavoastră.

Glasul lui suna informal la modul plăcut, dar își pierduse ceva din siguranță:

— Cinstit, îmi dau seama că sună banal, dar ce altceva pot spune? Din întâmplare acesta e adevărul.

Wynand nu îl ajuta.

— Mi-am spus să vin aici pentru că am simțit că e de datoria mea să vă ofer opinia mea personală. Nu, nu o datorie morală. Numiți-o una estetică. Știu că cereți ceea ce e mai bun în tot ceea ce faceți. Pentru un proiect de mărimea celui la care vă gândiți nu există alt arhitect în viață care să îl egaleze pe Peter Keating în eficiență, gust, originalitate, imaginație. Dle Wynand, aceasta este opinia mea sinceră.

— Vă cred pe cuvânt.

— Serios?

— Desigur. Dar, dle Toohey, de ce ar fi să iau în considerare părerea dumneavoastră?

— Păi, la urma-urmei, eu sunt expertul dumneavoastră în arhitectură! – nu putu el să evite o urmă de iritare în glas.

— Dragul meu domn Toohey, nu mă confundați cu cititorii mei.

După o clipă, Toohey se lăsă în scaun pe spate și, dând brațele în lături, râse neputincios.

— Sincer să fiu, dle Wynand, nu mi-am imaginat că vorbele mele ar avea vreo greutate pentru dumneavoastră. Așa că nu pe Peter Keating am intenționat să-l susțin.

— Nu? Ce anume ați intenționat?

— Doar să vă cer să acordați jumătate de oră din timpul dumneavoastră cuiva care vă poate convinge de capacitatea lui Peter Keating mult mai bine decât mine.

— Despre cine este vorba?

— Despre soția lui Peter Keating.

— De ce ar trebui să discut această problemă cu soția lui Peter Keating?

— Pentru că este o femeie deosebit de frumoasă și dificilă.

Wynand își dădu capul pe spate și râse sonor.

— Doamne-Dumnezeule, sunt atât de ușor de citit?

Toohey clipi, nepregătit.

— Serios, dle Toohey, vă datorez scuze dacă, lăsând ca gaturile mele să fie atât de bine cunoscute, v-am făcut să fiți atât de prost-crescut. Dar nu aveam idee că printre numeroasele dumneavoastră activități umanitare se află și cea de proxenet.

Toohey se ridică în picioare.

— Îmi pare rău că vă dezamăgesc, dle Toohey. Nu am absolut nicio dorință să mă întâlnesc cu soția lui Peter Keating.

— Nu mi-am imaginat că ați avea, dle Wynand. La sugestia mea lipsită de argumente. Am prevăzut acest lucru în urmă cu câteva ceasuri. De fapt, chiar în această dimineață. Așa încât mi-am luat libertatea de a-mi pregăti o altă șansă spre a discuta acest subiect cu dumneavoastră. Mi-am luat libertatea de a vă

trimite un cadou. Când veți ajunge diseară acasă, veți găsi cadoul meu acolo. Apoi, dacă veți simți că am fost justificat așteptând ca dumneavoastră să faceți acest lucru, puteți să mă sunați, iar eu voi veni imediat ca să aveți posibilitatea de a-mi spune dacă doriți să o întâlniți sau nu pe soția lui Peter Keating.

— Toohey, asta este de necrezut, dar cred că-mi dați o mită.

— Vă dau.

— Știți, acesta e genul de ispravă pentru care ar trebui să fii lăsat complet în pace... sau să-ți pierzi slujba.

— Vă voi lăsa să decideți diseară în privința cadoului meu.

— În regulă, dle Toohey, mă voi uita la cadoul dumneavoastră.

Toohey se înclină și se întoarce să plece. Se afla la ușă atunci când Wynand adăugă:

— Știi, Toohey, într-una din zilele astea o să mă plictisești.

— Mă voi strădui să nu fac acest lucru până la timpul convenit, zise Toohey, se înclină din nou și ieși.

Când Wynand se întoarce acasă, uitase cu desăvârșire de Ellsworth Toohey.

În seara aceea, în reședința sa, Wynand cina cu o femeie care avea o față albă, păr șaten moale și, în urma ei, trei secole de tați și frați care ar fi ucis pe cineva măcar pentru a suta parte din lucrurile pe care Gail Wynand le făcuse împreună cu ea.

Linia brațului ei, când ridică la buze un pahar de cristal, era la fel de perfectă precum liniile candelabrelor de argint produse de un talent fără pereche, iar Wynand le observă cu aceeași apreciere. Licărirea luminii de la lumânări pe planurile chipului ei alcătuia o imagine de atâta frumusețe, încât el și-ar fi dorit ca ea să nu fie vie, pentru ca el să o poată privi, fără a spune nimic și să poată gândi ceea ce voia.

— Într-o lună sau două, Gail, rosti ea zâmbind leneș, când o să se facă cu adevărat frig și urât afară, hai să luăm *I Do* și să mergem undeva direct la soare, așa cum am făcut iarna trecută.

I Do era numele iahtului lui Wynand. Nu explicase niciodată cuiva acest nume. Multe femei îl întrebaseră în legătură cu el. Femeia aceasta îl întrebese înainte. Acum, în timp ce el rămase tăcut, ea puse din nou întrebarea:

— Apropo, dragul meu, ce înseamnă numele acestui minunat barcăz al tău?

— E o întrebare la care nu răspund, zise el. Una dintre ele.

— Ei bine, să-mi pregătesc garderoba pentru croazieră?

— Verdele e culoarea care îți stă cel mai bine. Arată bine pe mare. Îmi place să-i urmăresc efectul asupra părului tău și a brațelor tale. Îmi va fi dor de imaginea brațelor tale goale pe mătasea verde. Pentru că în seara asta e ultima oară.

Degetele ei stăteau neclintite pe marginea paharului. Nimic nu îi sugerase că seara aceasta urmează să fie cea din urmă. Dar știa că el avea nevoie doar de aceste cuvinte pentru a pune capăt. Toate femeile lui Wynand știuseră că trebuiau să se aștepte la un astfel de sfârșit și că acesta nu trebuia discutat. După o vreme, ea întrebă, cu glas scăzut:

— Care e motivul, Gail?

— Cel evident.

El își vârî mâna în buzunar și scoase o brățară cu diamante; arunca sclipiri de foc rece în lumina lumânărilor: încheieturile lui greoaie atârnavă inert în degetele lui: nu avea cutie sau ambalaj. El i-o aruncă peste masă.

— O aducere-aminte, draga mea, rosti el. Cu mult mai valoroasă decât ceea ce comemorează.

Brățara lovi paharul de apă și scoase un clinchet, un țipăt ascuțit, fin, ca și cum sticla ar fi țipat pentru femeie. Femeia nu scoase niciun sunet. El își dădea seama că e ceva oribil, pentru că era genul căreia nu i se oferă atari cadouri în asemenea momente, la fel cum fuseseră și toate celelalte femei; și pentru că ea nu putea refuza, la fel cum toate celelalte nu refuzaseră.

— Mulțumesc, Gail, rosti ea, punându-și brățara la încheietură, fără a privi la el printre lumânări.

Ulterior, când se duseră în salon, ea se opri, iar privirea dintre genele ei lungi se mișcă către bezna unde începea scara către dormitorul lui.

— Mă lași să-mi câștig aducerea-aminte, Gail? întrebă ea, cu glas lipsit de vlagă.

El clătină din cap.

— Chiar îmi pusesem în cap chestia asta, zise el. Dar sunt obosit.

După ce ea plecă, el rămase în hol și își spuse că ea suferă, că suferința era reală, dar după o vreme nimic nu va mai fi real pentru ea, cu excepția brățării. Nu își mai putea aduce aminte vremea în care un atare gând avea puterea de a-i crea amărăciune. Când își aduse aminte că și el el era implicat în evenimentul din această seară, nu simți nimic, decât nedumerirea de ce nu făcuse acest lucru cu mult timp în urmă.

Se duse în bibliotecă. Șezu și citi câteva ore. Apoi se opri. Se opri brusc, fără motiv, în mijlocul unei propoziții importante. Nu mai avea chef să continue lectura. Nu mai avea chef să mai facă vreun efort.

Nu i se întâmplă nimic – o întâmplare este o realitate pozitivă, și nicio realitate nu-l putea face mai neputincios; acest lucru era ceva enorm de negativ – ca și cum totul fusese măturat, lăsând un vid fără sens, ușor indecent pentru că părea atât de banal, de searbăd, precum crima care arborează un zâmbet îmbietor.

Nimic nu dispăruse – în afară de dorință; nu, mai mult decât atât – rădăcina, dorința de dorință. Își spuse că o persoană care orbește continuă să aibă conceptul de vedere; dar auzise de o orbire și mai înfiorătoare – dacă centrii din creier care controlează viziunea sunt distruși, se pierde chiar și memoria percepției vizuale.

Lăsa cartea să cadă și se ridică în picioare. Nu avea dorința de a rămâne în acel loc; nu avea dorința de a se îndepărta de el. Își spuse că ar trebui să se ducă să doarmă. Era mult prea devreme pentru el, dar se putea trezi mai devreme mâine-dimineț. Se duse în dormitor, făcu un duș, își puse pijamaua. Apoi deschise un sertar din dulap și văzu pistolul pe care îl ținea mereu acolo. Recunoașterea imediată, brusca împunsătură de interes fu cea care îl făcu să îl ia în mână.

Lipsa șocului, când își spuse că se va sinucide, îl convinse că trebuie să facă acest lucru.

Gândul părea atât de simplu, ca o idee care nu trebuia susținută. Ca un loc comun.

Rămase în picioare lângă peretele de sticlă, oprit de acest lucru extrem de simplu. Se poate face un loc comun din propria viață, își spuse; dar nu din propria moarte.

Se îndreptă către pat și se așeză, cu pistolul atârându-i în mână. Un om pe punctul de a muri, își spuse, se presupune că își vede întreaga viață într-o străfulgerare. Eu nu văd nimic. Dar ar putea să mă fac să văd acest lucru. Aș putea-o parcurge din nou, cu forța. Hai să găsesc în ea fie voința de a continua să trăiesc, fie motivul de a-i pune capăt acum.

Gail Wynand, în vârstă de doisprezece ani, stătea proțăpit în beznă sub o bucată ruptă de zid pe malul Hudsonului, cu un braț ridicat, cu pumnul strâns, gata de a lovi, așteptând.

Pietrele de sub picioarele sale se ridicau către restul unui colț; o latură a acestuia îl ascundea de stradă; de cealaltă parte nu era nimic în afară de curgerea râului. În fața lui se afla o parte de mal neluminat, nepavat, structuri în ruină și spații goale de cer, depozite, o cornișă încovoiată care atârna undeva deasupra unei ferestre cu o lumină rea.

În câteva clipe va trebui să lupte – și își dădea seama că era pentru viața sa. Rămase neclintit. Pumnul său strâns, ținut în jos

și în spate, părea să fie legat cu fire invizibile de toate punctele-cheie ale trupului său deșirat, lipsit de carne, sub pantalonii și cămașa zdrențăroase, de tendonul umflat al brațului său gol, de corzile încordate ale gâtului său. Firele păreau a vibra; trupul era neclintit. El era ca un nou tip de instrument letal; dacă un deget ar fi atins orice parte din el, ar fi declanșat trăgaciul.

Știa că șeful găștii băieților îl căuta și că nu o să vină singur. Doi dintre băieții pe care îi aștepta se băteau cu cuțitul; unul dintre ei omorâse un om. Îi aștepta, cu buzunarele goale. Era cel mai tânăr membru al găștii și ultimul care i se alăturase. Șeful declarase că avea nevoie de o lecție.

Începuse în legătură cu jefuirea șlepurilor de pe râu, pe care o plănuia gașca. Șeful hotărâse că treaba va fi făcută în timpul nopții. Gașca fusese de acord; toți, în afară de Gail Wynand. Acesta explicase, cu glas încet, plin de dispreț, că gașca Little Plug-Uglies, de pe râu în jos, încercase săptămâna trecută aceeași ispravă și lăsase șase membri în mâinile caraliilor, plus doi la cimitir; operațiunea ar trebui făcută în zorii zilei, când nimeni nu se așteaptă. Gașca îl huidui. Asta nu schimbă cu nimic situația. Gail Wynand nu se pricepea să dea ascultare ordinelor. Nu recunoștea nimic altceva decât acuratețea propriei sale judecăți. Drept pentru care șeful dorea să rezolve această problemă o dată pentru totdeauna. Cei trei băieți păseau atât de ușor, încât cei din spatele zidurilor subțiri nu le puteau auzi pașii. Gail Wynand îi auzi de la următorul colț de stradă. Nu se mișcă în colțul lui, doar încheietura mâinii îi deveni puțin mai țepăună.

Când momentul fu prielnic, el sări. Sări direct în spațiu, fără să se gândească unde aterizează, ca și cum o catapultă l-ar fi trimis într-un zbor de mile întregi. Pieptul său izbi capul unui inamic, stomacul pe al altuia, picioarele lui lovira pieptul celui de-al treilea. Căzura tuspatru la pământ. Când cei trei înălțară fețele, Gail Wynand era de nerecunoscut; văzura un vârtej suspendat în aerul de deasupra lor, iar ceva din acest vârtej îi lovea fulgerător cu o atingere fierbinte.